

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

D[omi]nica decima post penthe[costes] Ser[monis] Ix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

lx

prima oīm feminaz. vnde super illud Luc. Primo quomō fier istud. qm̄ virū nō cognosco. dīc Beda angelo ppositū sue mētis vgo reuerent exposuit. vitā vīz viginalē seducere detruisse Secunda optima pars est fecunditatis honor. nō quēāq; regem aut principē generare. aut aliū purū hōiem. h īpm̄ deum et hōmīne regem regū. & dñm dñantiū quē virgō elegit dīces Ecce ancilla dñi fiat mihi scdm̄ verbum tuū. Tertio ex tripha vita sciz pñie. que bona est. actua que est melior. et aemplatiua q̄ optimā est. beata virgo ipsam aemplatiuā vitaz elegit. vnde Diero. totam viginē repleuerat spūssanti gratia. totam inēduerat diuinus amor. ita vt in ea nīh il esset hūam̄. quod vīlaret affectum. Quarto elegit optimā ptem glorie. etenī ex cōsortio hominū iustoz. quod est bonū. ex cōsortio angeloz nīm quod est melius ele git hodierna die cōsortium xp̄i. quod est optimū. collocaſi super omnē iustorum ordinē. sup choros an ad dexteram filii suī dñi nr̄i ihesu xp̄i. vnde Dier. vbiq; fidēter sancta dei canit ecclesia. quod de nullo alio sanctoz fas est credere. q̄ beata vgo vltra angeloz & archangeloz transcederit merita. 3. Re. z. positus est thronus mīis regis. que sedet ad dexteram eius ē.

Onica decima post penthe. Ser. ix.

Ixit Ihesus ad quosdaz qui in se confidebant tanq; iusti et aspernabant ceteros ē. Luc. 18. multoz hōim imprudencia hoc efficit. ut inde displiceat et dānum patient. vñ placere debuerant et comodū reportare. iuxta illud poete. displicet imprudens. vñ placere studet. qd manifeste appet in presenti euangelio. de phylleo qui orando deo displicuit. vñ placere debuerat. Et tria facit pmittitur em̄ duoz hōim diversi status ad oīonem ascensus. Sedo addit̄ qualiter et quid crauerunt. ibi. phariseus stans ē. Tertio inserit quid comodi ex oīone reportauerunt. ibi. Xmē dico vobis! Cītra p̄mū duo fact. pmittit̄ em̄ triplex defectus quorūdā ad quos xp̄us suū sermonē direxit. et est p̄mus defect⁹. qz de se fidēbant. vñ dicit: dixit ihesus ad quosdā: bene dicit quosdā. qz sui reputacōe non erant om̄ini statu de auersatione hōim. sed singulares se credebant. et tales videri cupiebat. Job. 12. ergo vos soli estis homines. vt vobis suū ciatur sapia: qui in se fidēbant: si modicū debet aliquis fidere de alio. multomin⁹ debet de seipso fidere quia vt experientia docet. magis inuenit hō de seip̄i se a seipso q̄ ab alio. qd iō attingit. qz min⁹ cognoscit p̄pas vires. et magis

Sermo

committit se sibi. Hier. 13. oblita est mei. et affisa in mendacio. quod certe ois hoc medax. Et nota quod ois auidentia de scipo fallax est quidam enim auidit de sua potestate Amos. 6. ve quod opulenti estis in syon. et auiditis in monte samarie. qui mons potentia hominis significat. et infra. separati estis in diem malum. et a propinquatis. solio iniqtatis. Quidam auidit in figura et fortitudine. sicut Samson. ps. auidunt in virtute sua Eccl. 16. antiquos gygates credentes sue virtuti. perussit dominus et exertratus est. Quidam auidit de sua sapientia. sicut Salomon. qui postea infatuatus fuit. Prover. 16. vidisti hominem sapientem sibi videri. magis illo spez habebit insipiens. Itē quidam auidunt de suo prudenti auctilio. sicut Achitophel. Prover. 12. qui auidit in cantationibus suis impie agit nec roborabit. Psal. 8. in te auctilium et dissipabit. Item quidam confidunt de suo aposito. credentes quod apponunt non posse impediri Prover. 28. qui auidit in corde suo stultus est. Itē quidam confidunt de sua eloquacia. existimantes verbis capere hominem. qualem confidenciam habuit Cleopatra coram Augusto. Psal. 59. labia vestra locuta sunt mendacium. Hier. 7. nolite auidere in verbis mendacibus. tales enim capiunt in vobis. Item quidam confidunt de propria vita diuturnitate. qualis fuit diues ille. Luc. 12. qui dicebat. anima habes multa bona posita in annos plurimos. requeste et bibe et epualare. Et audiuit vocem. stulta animam tuam repetunt a te. et que parasti cuius erunt. Item quidam confidunt in diviciis. Bar. 3. ubi sunt qui argentum thezaurizant. et aurum in quo confidunt homines. et terminati sunt. et ad inferos descendunt. Item quidam in suis necessitatibus auidunt de amicis. nescientes quia prosperitatis rite multi sunt amici sed in aduersitate pauci. alii in bello confidunt armis et robore exercitus alii in infirmitate confidunt in medicis. alii hoc modo. alii alio modo de quibus omnibus Hier. 17. maledictus homo qui auidit in homine. et ponit carnem brachium suum. Secundum malum istorum fuit quia confidebant de sua iustitia: tanquam iusti: nec tamen iustificatur homo a preparatus deo. ps. non nitres in iudicium eum seruo tuo. quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Nota quia nullus homo vivens quantum sit magni meriti debet de suis iusticiis confidere. propter quatuor. Primo quidem quia nostrae iusticie in certe sunt. nullus enim scire potest certe. an opera sua vere sint iusta. falsa enique iusticia in multis est similis vere. si cut falsum aurum simile est vero. propter quod dicit Job. 9. etiam si simplex fuero. hoc ipsum ignorabit anima mea. Et prima Coen. 4. nihil mihi conscient sum. sed tam in hoc iustificatur non sum.

Secundo de propria iusticia non est confidendum quia nostre iusticie pure non sunt. sed semper habent aliquod peccati macule annexum. Psal. 64. facti sumus ut immundus. omnes nos. quasi pannus membranatus vniuersitate iusticie nostrae. quantumque enim iusticia sponte deo non est pura. et primo quidem angeli etiam iusticia est impuritatem permixta. Job. 4. numquid homo dei sponte iustificabitur. ecce qui seruit et non sunt stabiles. et in angelis suis repetit prauitatem. quoniam tomagis hi qui habitant domos luteas esse. Item nec celi sunt immaculati coram eo. Job. 15. ecce celi mundi non sunt in aspectu eius quantumtomagis multilis et abhominabilis homo. Item nec infantes iuxta illud. nemo est absque peccato. nec infans cuius est unius dierum vita super terram. Item nec quicunque iusti et sancti sunt sine peccato. Proverb. 14. Septies in die cadit iustus. et Eccl. 7. non est homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet. si igitur iusticie nostra ita sunt impure. quis ut dicit Prover. 20. potest dicere mundum est cor meum. purus sum a peccato. Tertio de propria iusticia confidendum non est. quia non est firma. unde quilibet quantumque magnitudinem potest a iusticia sua decidere. Job 15. ecce inter sanctos eorum nemo imitabilis. nemo enim de sua iusticia debet confidere. si considerat easum primi angelique. primi pentis. David. Petri apostoli. et illius heremite de quo legitur in vita patrum. Quartu non est confidendum de sua iusticia. quia nostra iusticia nondum sunt approbat. sed adhuc oportet eas deduci ad examen districti iudicii dei. ps. cum a temporis tempore. ego iusticias indicabo. ubi multa que iusta videtur reprobabuntur Job. 9. si equitas iudicium queritur apud dominum. nemo audet per me testimonium reddere. si iustificare me volueris. os meus condemnabit me. si innocentem ostendere me volueris prauum me comprobabit. C Tertiū malū istud est aliorum contemptus: et aspernabantur ceteros et valde spernebant alios quos peccatores indicabantur. ubi attendendum est quoniam superbiebat in seipso. confidentes de sua iusticia. Item superbiebant aduersus proximum. alios detinentes. Nota hinc Eze. 22. moe. quoniam quartus sicut superbie species hoc versu sententia. Ex se pro meritis plus falso omnibus instant. Prima species est quoniam homo bonus quod habet a se credit habere. Secunda quoniam credit desuper esse datum. sed tamen suis meritis. Tercia quando iactat se habent quod non habet. Quarta cum certis despeditis. ipse singularis vult apparere: parabolam istam: Ihesus Christus adduxit similitudinem. ut et aliorum turpitudine suam feditatem aduertenter. Secundo ponitur ascendentiam in templi additio: Duo homines ascendebant in templum: erat templum in alto situm. quia in monte syon quo quondam gradibus ascendebat. ut

Sermo

orauent Ad nihil aliud eundū est ad eccliam nisi ad orationem
qr ad hoc est instituta: vñ pharisens: quasi diuisus. qr gestu
habitu et uersacōe ab alijs erat distinctus. maxime ex eo q
nō erat sicut ceteri homines. nō quidem iniustia. sed in supbia.
Et alter publican⁹: eo ipso argumentū est. q̄ eslet peccator: ra-
tōe implicacōis negotiorū secularium. et etiā qr exādō tributi
de reūgabib⁹ erat stra legez. 1. Esdr. 7. vnde publican⁹ po-
test dici quasi publicus peccator. D. Nota q̄ om̄is orans
quadruplex templū debet ascendere. Primiū est materiale quod
quilibet debet ascendere q̄ mentis deuotione. de quo Psal. 56.
domus mea domus orationis vocabitur. Et h̄z vbi non vacat
hoc templum ascendere. deus exaudiat orantes. tñ vbi adest co-
moditas quilibet tenet ecclesiam p̄ oratione frequentare. cum
enī homo orare nō possit nisi alibi existens. nullus est locus
sic orationi anemens quēadmodū templum dōo aseratum. 3.
Re. 8. quodcuq; orauerit populus tuus in loco isto tu exaudi-
es de excelso celorum habitaculo. Secundūm templum est spiri-
tuale. mens. id est hominis. 2. Esach. 14. tu domine voluisti tem-
plum habitationis tue fieri in nobis. In hoc templo adoratur
deus. quia enī deus spūs est. ideo eos qui adorant vere in spiri-
tu adorare oportet. vt dicitur Io. 4. hoc templū mentis quilibet
ascendit. qn ab exterioribus ad interiora mentem reducit. qua
in ascensiū mētis oportet adorare deū. ps. ascensiones in corde
plū est misteriale totū sc̄z aggregatio fideliū. 1. Cor. 3. Nescitis
quia templum dei estis vos. quicuq; est extra hoc templū agre-
gationis fideliū. siue iudeus siue paganus. vel hereticus. aut
scismatis. ac etiam quilibet excommunicatus. eius oratio non
exaudiatur. vnde numeri. 16. dixit Moyses deo contra scismati-
cos. ne respicias dñe sacrificia eorum. Quartū templū est cile-
stis glorie ipse deus. de quo. ps. in templo eius om̄es dicit glo-
riam. qd templū quilibet orans debet ascendere mentis deside-
rio. vt orando soluz querat in hoc templo quiescere. vñ Dam-
bernatuli admirabilis usq; ad domū dei. et ps. transibo ad locū tha-
a domino hāc requiram ſe.

Sedā pars E
Secundo cum dicit. Phariseus anteū ū. ponit diuersa
utriusq; oratio. Et duo facit. premititur enim q̄ su-
perba fuerit pharysei oratio: phariseus anteū stans.
stabat phariseus eleuatus. non contemplatione mē-
tis sed timore elationis. vt dicit. Theophilus. Job. 15. Quid

te eleuat cor tuum et quasi magna cogitans attomitas hos om
 los. quid tumet contra deum spiritus tuus. ut profetas de ore
 tuo huiuscemodi sermones: apud se orabat: bene apud se ora
 bat: quia preces eius superbas deus non exaudiebat. Job. tri
 simo quinto. clamabunt et non exaudiet. propter superbiā ma
 lorum. Vel hūm̄ Basilium. ideo apud se orabat quia seipsum re
 dibat per peccatum superbie. cum enīz preces eius debuissent et
 cum penetrare. gloria tamen meritorum suorum māris hoc facie
 bat. ut orans apud se esset. et tamen vera humilis oratio extra
 se rapit orantem: deus gratias ago tibi: optime incepit orare:
 quia orationis principium debet esse gratiarū ad peccatis. qz
 scđm Tullium gratiarū adio de peccatis reddit benefacientem p
 num ad maiora tribuenda. et ipsum recipiente facit capatiorem
 quia non sum sicut ceteri homines: in hoc male prosecutus est o
 rationis principium. si enim dixisset non sum sicut ceteri homines
 iusti qui à peccatorē ego sum. aut non sum sicut ceteri peccatores.
 ego amplius peccavi in hoc fortasse verius dixisset. sed dixit qz
 n̄ erat quales sūt ceteri homines oēs p̄tores. et ipse solus iustus
 et quidā sic alios contēndo. non erat reuera sicut ceteri pecca
 tores. sed amplius omnib⁹ peccans. Commendat autē se de pri
 ma pte iustiae. que est declinare a malo Raptōres: qui aliena
 rapunt. vi. fraude. aut oculite: iniusti. qui omittunt legis iusti
 ciā: adulteri: qui alterius thorium violāt. Et attende qz ēplex
 malum imponit phariseus ceteris hominibus. omne em quod ē
 in mundo. aut est cōcupiscentia carnis. quam intelligit per ad
 ulteros. aut cōcupiscentia oculorum; que ē avaricia. quā itelligit
 per raptōres. aut superbia vītū quam intelligit per iniustiam.
 magna est enim iniusticia nolle subesse. Imponenda autem ista
 vīcia hominibus peius dixit qz primo. quia ad specialia crīmā
 descendit. Et attende quia ab istis tribus vīciis dicit phariseus
 se esse alienum. sed non dicit qz sit sicut ceteri homines detracōes
 arrogantes. presumptuosi. quod vere dixisset. sic enīz gloriaba
 tur de sua falsa iusticia. qz non attendebat vera sua vīcia. velut
 etiam: id est qualia est etiam: hic publicanus: in hoc vero pes
 simē dixit. quia ut dicit Criso. non facauerat contemptum ei⁹
 tota humana natura sed etiam publicanum aggressus est. mi
 nus autem peccasset si publicanum excopisset. nunc autem uno
 verbo et absentes inuidit et vulnera presenti lacessit. quia vero
 non suffidit declinare a malo nisi aliquam iusticie partē habeat
 que est facere bonum. ideo conuenienter cōmendat se de ea dīcē
 Jejuno bis i labbatu. i septimana. quā sabbatu ab ultima die

Sermo

nominabat. Jeunabat enim pharisei: ut dicit Tho. sed et quanta
seria. sic igitur ieumia obiicit contra carnis passionem. vicio ve-
ro rapacitatis et iniustie obiicit aliud bonum dicens. decimas
do omnibus que possideo: decima dante ministris ecclesie. et primis
sunt de iure naturali. parti vero de iure positivo: quod ei aliquod det
ministris ecclesie ad eos substantiatione. de iure naturali est. quod
vo det decima pars aut plus vel minus de iure positivo est. alias
Jacob nunc scilicet votum de decimis datus cum ea que sunt de
iure naturali sub voto non cadant. Et attende quinque mala na-
ta de superbia pharisei. primus est irreuerencia dei. quia statas orabat
irreuerenter. superbia enim tollit reverentiam. et quanto quis superbi
et fuerit. tanto erit minus reverens. Secundum malum est contemptus proximi
quia apud se ceperat. Tercium malum est contemptus proximi
quia non sum sicut ceteri homines. Quartum malum est iactancia quae
ieuno bis in sabbato. Quintum malum est perditio omnium bonorum
quia ut dicit aug. in regula. alia quecumque iniqtas in malis ope-
ribus exercetur ut fiant. superbia etiam bonis operibus insidiat
ut pereant. quam ut dicit Aug. in verbis pharisei. et nihil iure
mes quod oraverit. sed quod se commendauerit. et tamen ut oraret ascendet
fatuus fuit. quia saltus orare debuerat per alios. aut pro se: ut co-
seruaret in statu in quo erat. ¶ Secundo ponitur humilis
publicani oratio. et tanguntur sex. propter que meruit indulgen-
tiam quoniam primus est recognitio cuiusque. unde Hiero. de smaragdo
magna inquit iam est pars iustitiae scipsum nosce homo quod paup-
er sit. ut ex eo diuine virtuti subdatur humilius. ex quo suaz cul-
pam ignoravit. talis enim nihil videt in se unde superbiat. et idem dicit:
publicanus autem stans. aliter stabat propter phariseus. quia ille
reputans se iustum. hic cognoscens peccatum suum. propter quod
dimittitur ei peccatum. unde Aug. quia miraris si deus ignorat. quoniam
sibi approximaret. Luc. 15. de filio prodigo: cum esset longe
ipse agnoscit. Secunda conditio penitentis est timor iri dei: alonge
alonge stamus ab eo quem timemus. alonge vero stabat ut deus
vidit illum pater eius et misericordia motus est. Tertia condi-
cio est robor et verecundia patriti sceleris. unde Am. 1. de offi-
ciis nostris oratione multum verecundia placet. multum con-
ciliat gracie apud deum. nonne hoc prout publicanum a com-
mendavit qui nec oculos suos audebat ad celum leuare. unde
nolebat nec oculos ad celum leuare. ubi est sedes dei. put
omnes leges constitutae nollebat oculos ad celum leuare: ex consu-
tione suo criminis. et dicitur. deus meus confundor et erubesco
leuare facies meam ad te. quoniam iniquitates meae multiplicatae sunt super te.

put nosꝝ. & delecta n̄a creuerit usq; ad celū. Quarto requiri in iustificatione dolor amissi. vñ subdit: h̄ p̄cūtib; petus b̄m Th̄o. p̄ugebat cō recausa malaꝝ cogitatio n̄a. sic ei dolebat de amissis. vt sibi ipsi iratus de seipso exigeret penaz. Quinto requiritur in iustificatione peti cō idulgētia a deo vñ sequit: deus p̄pitius esto. & benignus misericors placat⁹ vt di- mittas peccata. p̄s. p̄pe est dñs oībo muocātib; eū in veritate. volū tate timentū se fatiet. & deprecatione eoꝝ exaudiens. & saluos sati et eos. Sexto requiri oris confessio: mihi peccori: nō mihi iusto. h̄ mihi peccori sis p̄pit⁹ Ila. 43. dic tu p̄or iniqtates tuas. vt iu- stificeris. & p̄s. dixi confitebor aduersum me iusticiā meā dño et tu remisiſi ipietatem p̄cī mei.

Tertia pars. D

Sercio cum dī Amen dico vobis. tangit frudus v̄t usq; orationis. vbi duo facit. qz primo adducit smaz amen dico vobis. & vere dico vobis: qz descendit hic: publicanus: iustificatus: id est factus iustus: i domū suam: rediit enim ad conscientię domū. qui pri⁹ erat vagabun dus exterius: ab illo. & plusq; ille. quia magis rediit iustificatus confitendo p̄cīa. qz phariseus extollendo sua merita. vel publicanus descendit iustificatus ab illo. & a deo. qui iustificat impiuꝝ et non vult mortem peccoris. sed publicanus descendit iustifica tus a seipso. Secundo ponitur ratio dictorū. et p̄mo de reprobacōne pharisei: quia omnis qui se exaltat: supbiendo quemadmo dum phariseus: humiliabitur: id est deiiciet et reprobabit. et attende qz signanter dicit. qui se exaltat. quidā ei se nō exaltat sed exaltantur ab aliis: cum eoꝝ merita recitant et extollunt. aut ad dignitatis gradum aliorū instance promouentur. isti humiliati debent nō ab aliis. sed a seip̄lis existimādo se idignos tali exaltatione. vnde Aug. de virgi. 33. humilitatis. sectato res et conseruatores maxime eos esse conuenit. qui magno ali quo bono ceteris eminent. qz tē emiꝝ maior es. tanto te humilia in omnib; naz mensura humilitatis cuiq; ex mensura magnitu dimis da ta est. quidā vero seip̄los exaltant. et illi ecōt̄ ab alio deiiciunt. exaltauit namq; se superb⁹ angel⁹. et factus est dyabolus. exaltauit se primus homo. et factus est mortalis. exaltauit se pharao. et submersus est in mari rubro. exaltauerunt se Dathan et Abyron in seditione. & precipitati sunt viui in iher nū. exaltauit se Saul et demoniacus factus est. exaltauit se Ab salon. et crīnib; suspensus est. exaltauit se adomias et p̄uatus ē regno simul et capite. exaltauit se Roboā. et diuisū est regnuz eius. exaltauit se Senacherib. et occiderunt de exercitu suo centū